

способно быть условием как создания чего-то нового, так и применения инноваций на практике.

Ст. 13 Конституции Республики Беларусь целесообразно дополнить нормой о том, что государство поддерживает предпринимательскую деятельность на основе инноваций. Указанная норма способна выступить в качестве первоосновы для разработки и применения комплекса конкретных мер, ориентированных на поддержку инновационно ориентированного предпринимательства, которые следует закрепить в соответствующих нормативных правовых актах.

Необходимо учитывать, что инновационная деятельность не сводится к разработке и внедрению исключительно новшеств глобального характера. Напротив, во многих случаях конкретными проявлениями указанной деятельности являются небольшие усовершенствования и рационализаторские предложения, значимость которых не следует умалять. Все они являются проявлениями творческой активности людей, которую необходимо всячески поощрять.

В данной связи ст. 41 Конституции Беларуси представляется целесообразным дополнить нормой о том, что в Республике Беларусь поощряются изобретательство и рационализаторство. При этом следует установить, что лицу, работающему по трудовому договору, занимающемуся изобретательством и (или) рационализаторством, гарантируется дополнительный оплачиваемый ежегодный отпуск.

.....

Чиркін Антон Сергійович
 НУ «ЮАУ імені Ярослава Мудрого»,
 аспірант, кафедра державного будівництва

ТЕРИТОРІАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В ПОЛЬЩІ В АСПЕКТІ ПРИНЦИПУ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА

Досвід адміністративної реформи у Польщі сприймається в Україні досить некритично. Позитивна її оцінка міжнародними експертами, а також певна схожість вихідних умов Польщі

та України викликають спокусу якомога повніше використати польський досвід в українських умовах. Відповідно до норм конституції та згідно із принципами верховенства права, унітарності, субсидіарності, децентралізації та надання правосуб'єктності місцевим спільнотам було вирішено, що новий основний територіальний поділ повинен:

а) складатися з трьох щаблів — гміни, повіти і воєводства,

б) відповідати принципів, що кожна одиниця поділу повинна бути одночасно одиницею місцевого самоврядування з відповідним обсягом повноважень,

5 червня 1998 р. Сейм ухвалив три закони, які встановили принципи організації територіальної адміністрації:

- про самоврядування повіту;
- про самоврядування воєводства;
- про урядову адміністрацію у воєводстві.

Зміст цих законів відповідав основним принципам реформ та нормам конституції. Місцеве самоврядування після реформи включає регіональні, повітові і спільноти гмін, які відповідають трьом різним рівням основного територіального поділу держави. Між трьома рівнями самоврядування немає відношення організаційної залежності. Вони є рівноправними, і різняться за поставленими перед ними завданнями. Завдання базового характеру перебувають у компетенції гмін. До їх обсягу належать усі публічні завдання, не передбачені для інших суб'єктів; задоволення колективних потреб спільноти належить до власних завдань гміни. Вони виконують також завдання, делеговані їм центральним урядом.

Другий рівень місцевого самоврядування — це повіт. На відміну від гміни повіт виконує ті публічні завдання, які надані йому законами. Повіт, як і гміна, є юридичною особою, і його самостійність підлягає судовому захисту. Обсяг завдань і функцій повіту має комплементарний характер по відношенню до функцій гміни, тобто повіт виконує те, чого гміна виконати не може. Слід підкреслити, що перший не має жодних контрольних або керівних повноважень щодо останньої.

Самоврядування на рівні воєводства покликано реалізовувати регіональні інтереси держави. Для цього було зменшено кількість воєводств, щоб вони могли бути конкурентоспроможни-

ми відносно регіонів Європи. Прихильники цієї концепції обґрунтовували таку роль воєводства, наголошуючи на глобалізації економічних і суспільних процесів, наслідках відкриття польської економіки, необхідності координування і раціоналізації регіональної політики напередодні вступу Польщі до Європейського Союзу. Польське законодавство затверджує самостійність і власну юрисдикцію воєводства як одиниці самоврядування, а також дуалістичну модель управління воєводством двома окремими структурами: виконавчим органом регіонального самоврядування на чолі з маршалком воєводства та урядовою адміністрацією на чолі з воєводою. Це забезпечує унітарність польської держави, взаємозв'язок регіональної політики зі стратегією політики державної. Основним полем діяльності воєводства, окресленим у законі, є економічний і цивілізаційний розвиток, міжнародна економічна співпраця, стимулювання ринкової конкуренції та інновацій, розвиток національної та локальної свідомості. Воєводство відповідальне за створення стратегії всебічного розвитку регіону та проведення регіональної політики, яка складається із забезпечення умов економічного розвитку, розбудови соціальної і технічної інфраструктури, пошуку і поєднання публічних та приватних коштів, підтримки освіти й науки, забезпечення співпраці між наукою й промисловістю, охорони природи й культурної спадщини. Воєвода здійснює нагляд над органами гміни, повіту і воєводства. Крім воєводи, таке повноваження має Голова Ради Міністрів, а щодо фінансових питань — регіональні обрахункові палати. Нагляд за діяльністю одиниць місцевого самоврядування здійснюється за критерієм відповідності праву — легальності.

Реформа відповідала основним європейським принципам, зокрема принципу верховенства права, як засадничому основоположному по відношенню до правової системи держави в цілому, а також принципу децентралізації центральної влади шляхом зміцнення влади на рівні місцевого самоврядування. За один з найважливіших кроків реформи визнано функціональне доповнення самоврядування на рівні гміни самоврядуванням на рівні повіту. Іншим важливим здобутком реформи є зменшення кількості воєводств та запровадження регіонального рівня самоврядування. Децентралізація державної влади шляхом передачі функцій і відповідальності на новостворені рівні місцевого самоврядуван-

ня дозволила звільнити центральну виконавчу владу від обов'язків локального адміністрування, надаючи їй більше можливостей для відповідального управління країною в цілому.

Таким чином, Республіка Польща надає реальний приклад організації та проведення системної реформи з удосконалення територіальної організації публічної влади, що ґрунтується на засадах правової, демократичної соціальної державності, оптимальної децентралізації та автономії місцевого самоврядування, імплементації європейських стандартів у цій сфері.

Науковий керівник: д. ю. н., доцент, завідувач кафедри державного будівництва НУ «ЮАУ імені Ярослава Мудрого» С. Г. Серьогіна.

.....

Штефан Вікторія Сергіївна
 НУ «ЮАУ імені Ярослава Мудрого»,
 здобувач, кафедра конституційного права України

РОЛЬ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД НА ШЛЯХУ РЕФОРМУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УСТРОЮ УКРАЇНИ

Етап реформування адміністративно-територіального устрою України й досі триває. По суті можна стверджувати, що ми знаходимося на його початку. Зокрема, цей процес передбачає децентралізацію владних повноважень від центру на місця, з посиленням ролі територіальних громад, однак до цього часу існує деяке застереження відносно розширення повноважень регіонів. Стисло пояснимо свою думку.

Згідно зі ст. 140 Конституції України територіальній громаді належить право на здійснення місцевого самоврядування, яке реалізується у самостійному вирішенні громадою питань місцевого значення в межах Конституції України і законів України. Територіальна громада — сукупність фізичних осіб, які постійно мешкають на відповідній території та пов'язані між собою територіально-особистими зв'язками системного характеру. Російські вчені І. В. Видрін, А. Н. Кокотов під місцевим співтовариством